

KULLAMAA JA SILLA KÜLADE ARENGUKAVA

Arengukava 2010-2015

Kinnitatud: 22.01.2010 üldkoosolekul
Täiendatud: 30.08.2012

Kullamaa 2012

Sisukord

Sisukord.....	1
SISSEJUHATAV KOKKUVÕTE.....	2
2.KÜLADE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD.....	3
2.1.Külade ajalooline taust	3
2.2. Külade paiknemine	5
2.3. Külade looduslikud olud.....	6
2.4. Külade majanduslikud olud	7
2.5. Külade infrastruktuur.....	8
2.6. Külade elanikkond.....	8
2.7. Külade inimkapital	9
2.8. Külaelanike koostöö	9
2.9. Külade muutumine ja arengutendentsid	10
2.10. Külasid käsitlevad õigusaktid.....	10
3. KÜLADE VAJADUSED	12
3.1. Elulised vajadused	12
3.2. Arenguvajadused	12
4. KÜLADE TULEVIKUPIILT	14
5. ARENGUEELISTUSED JA EESMÄRGID.....	15
5.1: Goldenbeck – Multifunktsionaalne Kullamaa huvikeskus.....	15
5.2: Apteegihoone – Käsitöömaja	16
5.3: Kullamaa järv - puhkeala.....	17
5.4. Pastoraadihoone – Kihelkonnamuuseum.....	17
5.5. Seminarid ja õppepäevad.....	18
ARENGUKAVA JÄLGIMINE JA HINDAMINE.....	19
KULLAMAA JA SILLA KÜLADE TEGEVUSKAVA.....	20
KULLAMAA JA SILLA KÜLADE SWOT ANALÜÜS	22
SELETUSKIRI.....	23

SISSEJUHATAV KOKKUVÕTE

Käesolev arengukava on koostatud Kullamaa ja Silla külale.

Kullamaa küla asub Tallinnast 83 km kaugusel, maakonnakeskusest Haapsalust 45 km kaugusel. Silla küla asub Kullamaa küla kõrval, kuid suunaga rohkem Lihula poole. Kullamaa valda läbib Risti-Virtsu maantee. Kaugus Lihulasse on 35 km ja Märjamaale 28 km. Pindala poolest on vald Lääne maakonnas kuuendal kohal. Asustustihedus on 6 in/km².

Elanike küllalt suure asustustiheduse oluliseks põhjuseks on Kullamaa küla kui kohaliku valla keskuse moodustumine. Kullamaa küla keskuseks on Kullamaa valla keskus. Kullamaa valla keskuses asuvad: esmatarvete kauplus, keskkool, lasteaed, vallamaja koos perearstiga, sidejaoskond, raamatukogu, kirik koos surnuaia ja pastoraadiga.

Küla läbib maakondliku tähtsusega Kullamaa – Martna – Taebla – Haapsalu maantee, samuti möödub umbes 500 m kauguselt riikliku tähtsusega Risti-Virtsu maantee. Just Risti-Virtsu maantee äärde jääb Silla küla, mille elanike arv on väike. Sillal asus vanasti meierei, mille hoone nüüdseks on äriühingu Kullamaa Mõisad kasutuses.

Arengukavas on välja toodud tähtsamad eesmärgid, mida arengukava aitab jälgida ja saavutada.

Kuna majanduslik olukord nõuab arenguplaane ja Kullamaa vallal tervikuna on arengukava aastateks 2008-2013 olemas ning valla enamused küladel on oma arengukavad, siis tekkis vajadus koostada ka Kullamaa ja Silla külade arengukava.

2.KÜLADE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD

2.1.Külade ajalooline taust

Vanimad kirjalikud teated Kullamaa kihelkonnast pärinevad 1364. aastast.

Kullamaalt on säilinud vanim eestikeelne üleskirjutus. Selleks on Kullamaa vakuraamatu lõpus leiduvad kolm palvet: Pater noster (Meie Isa), Credo (Usutunnistus) ja Ave Maria (Maarja tervitus) aastast 1525.

Kuni 19. saj. keskpaigani oli Eesti- ja Liivimaa kõige alam administratiivüksus mõisa kogukond ja kihelkonnad. 1866. aasta ja hilisemate reformide käigus loodi Kullamaa kihelkonda 5 valda: Jõgisu, Vaikna, Luiste, Koluvere ja Kalju.

1935. aastaks oli Kullamaa kihelkonda jäänud 3 valda: Jõgisoo, Vaikna ja Koluvere. 1939. aastaks olid need kolm ühendatud ning kuni 1950.aastani oli üks suur Kullamaa vald.

1950 aastal, kui Eesti NSV-s likvideeriti maakonnad ja vallad, moodustati Kullamaa külanõukogu, mis kuulus Märjamaa rajooni alla. Külanõukogu keskus oli Üdruma külas. 1954.a. liideti juurde Teenuse ja Liivi külanõukogud, ning keskus toodi taas Kullamaale. 1962.a. likvideeriti Märjamaa rajoon ja Kullamaa külanõukogu arvati Haapsalu rajooni.

Kullamaa ajaloo seisukohalt on tähtsal kohal ajaloolised ehitised, milledest mõned vajavad rekonstrueerimist :

- Kirik - arhitektuuriajaloolase Villem Raami arvates on Kullamaa kirik ehitatud XIII sajandi lõpul. Oma praeguse kuju on kirik saanud 19.sajandil, enne oli kirik ühelõviline kolme võlviga kodakirik (ilma tornita). Kullamaa kirik on läbi aastasade hästi säilinud. Ei ole teada, et ta oleks kordagi põlenud või sõdades rängalt kannatada saanud. Kirikus on säilinud mitmed esemed XVII sajandist. Nii pärineb kantsel aastast 1626. Kantsli all seisab praegu vana kirikukassa, milline kannab aastaarvu 1639. Suure kunstilise väärtusega on epitaaf (1681) ja ristpalk (1682) õpetaja Heinrich Gösekeni mälestuseks. Mõlemad on ühe ja sama meistri töö, keda kunstiajaloo tuntakse Kullamaa meistri nime all. Nagu algul öeldud, sai kirikuhoone aastal 1868 juurde praeguse altariruumi ja muutus sellega piltlikult öelda neljavõlviliseks. Järgmisel 1869. aastal valmis kellatorn (kõrgus 46,1 m). Väärtuslik on Kullamaa kiriku orel, milline on 1854. aastal ehitatud Carl Tantoni poolt.
- Apteek – Kullamaa apteegihoone rajas kohaliku päritoluga proviisor Oskar Mildebrath ja esmakordselt sai Kullamaa apteegist ravimeid osta 10.juulil (vana kalendri järgi 26.juuni) 1886.a. Tolleaegne kreisiarst jäi ehitusega rahule ja teatas Toompeale, et kõik on parimas korras. 1971. – 1974. aastal tehti apteegis kapitaalremont, tänu millele see vana maja veel vastu peab. Apteegi rajamisest kuni

15. detsembrini 2008 tegutses hoones apteek, mille juhataja oli Heidi Alekand, kes töötas proviisorina 1969. aastast.

- Vana Pastoraadi peahoone – arhitektuurimälestis. Keskmise suurusega, ühekordse kellerdatud puithoone vanem osa pärineb XIII sajandist. Pärast 1682. a 30. augusti põlengut ehitati pastoraat uuesti üles. Hoonet on aegade jooksul mitmel korral laiendatud. Maja praegune põhikuju pärineb aastast 1803. Kullamaa koguduse kantselei, saal, raamatukogu ja pastori eluruumid paiknesid hoones kuni 1946. aastani. 1949 - 1995 oli maja kasutusel Kullamaa Jaoskonnahaiglana. 2009. aasta 4. novembrist on maja haldaja MTÜ Kullamaa Kihelkonnamuuseum.
- Kullamaa Keskkool - ajalooliselt paiknes Silla külas Kullamaa Keskkooli eelkäija Silla Algkool, mille algusaastaks on 1909.
- 1966. aastal kolis Silla kool Kullamaale rajatud hoonesse, mida tuntakse alates 1976. aastast Kullamaa keskkooli nime all. Just Kullamaa Keskkool on tähtsal kohal külade ja vallavalitsuse seisukohalt, kuna hetkel on see ainuke asutus, mis külade noori Kullamaal hoiab.

Silla küla asub Kullamaa vallas Liivi jõe keskjooksul. Risti-Virtsu maanteel Jädivere teeotsal asuva sillakohana oli Silla 19. saj. lõpus ja 20. saj. I poolel oma Apostliku-Õigeusu kirikuga (1907-1958), villaveski, poodide, kirikukooli, ministeeriumikooli, meierei ja kõrtsiga väike tuntud alevik.

Ministeeriumikooli hoone ehitati Sillale ja kool avati 1910. aastal. Kool tegutses Sillal 1966. aastani, mil uus koolihoone ehitati Kullamaa külla. Silla koolis töötas aastail 1919-1940 tuntud koolimees ja ühiskonnategelane Jüri Uustalu. Silla koolis on õppinud sellised tuntud inimesed nagu kunstnikud Arnold Alas, Eduard Einmann, Valdemar Väli, samuti Eesti Meremuuseumi teadusdirektor Jaak Sammet. Kooli asukohale on paigaldatud mälestuskivi.

Silla alevik oli eelmise sajandi I poolel kompaktsem keskus kui Kullamaa, mis oli rohkem kirikumõisa keskus, kus 19. saj. lõpul asusid kirik, kirikumõis, kõrts, apteek, pood ja laadaplats. Sillal asusid aga 1912. a. asutatud Piimaühisuse keskus, „Võiekspordi“ piimatalitus, Kullamaa Majandusühisuse segakauplus, lihakarn, postkontor.

Praegu on Silla üks Kullamaa valla väikeküladest, ühegi riigiasutusega.

2.2. Külade paiknemine

Kullamaa vald ise piirneb viie naabervallaga: põhja pool Risti vald, lääne pool Martna vald, lõuna pool Lihula ja Vigala vald ning ida pool Märjamaa vald.

Kullamaa valla üldpindala moodustab kokku 22 452,7 ha, millest Kullamaa küla – 1 267 ha ja Silla küla – 2 552 ha, moodustavad valla üldpindalast kokku 17%

Eelnevalt sai mainitud, et Kullamaa vald koosneb erinevatest küladest, mida on 14. Käesolevas arengukavas käsitletakse ainult kahte küla – Kullamaa ja Silla.

2.3. Külade looduslikud olud

Kullamaa vald asub Läänemaa idaosa lainjal tasandikul, mis pikkamööda tõuseb kirde suunas. Väikevoored on madalad (4-5 m) ning lamedad, mandrijää poolt välja voolitud aluspõhjast, mida katab moreen keskmiselt 1,5 m paksuselt. Kohati paljandub paealuspõhi voortel ning tasandikel otse maapinnal. Madalamad alad on soostunud.

Mullad on oma viljakuselt kogu Eestiga võrreldes tagasihoidlikud liivsavi mullad, kuna küla põllumaad on väheviljakad, siis viljakasvatus ei ole eriti levinud. Suur hulk põllumaadest on kasutusel viljelusena, kuid esineb ka heina- või karjamaad. Loodushoiu sisukohalt on oluline, et rohumaadel viljeletakse just mahetootmist.

Valla territooriumile jääb 1/5 Marimetsa looduskaitsealast, kus pesitseb I kategooria kaitsealune liik – kaljukotkas. Mitmel pool Kastja ja Silla külas elutseb suur konnakotkas. II kategooria kaitstavatest liikidest on metsise alad Ubasalus ja Sillal. Külade piirkond kuulub osaliselt ka Natura 2000 kaitsealade hulka.

Metsades on ülekaalus lehtpuumetsad, peamiselt kaasikud ja lepikud, vähemal määral sanglepikud ja haavikud. Puhtmännikuid ja –kuusikuid on väga vähe, alla 5% puistute pinnast.

Kullamaal on järv-puhkeala, kuigi kalamajanduslik tähtsus on valla veekogudel väike, pigem seisneb nende olulisus maastiku ilmestamises, puhkuse ja turismi võimaldamises.

Tähtsal kohal loodusobjektidest on muinsuskaitse all olevad pärandkultuuriobjektid. Kullamaa külas on nendest huvitavamad ja tuntumad:

- Kullamaa kirikumõisa-pastoraat
- Lühterkuused Kullamaa kalmistul
- Rohumäe männik
- Kullamaa mets
- Rohumäe-Liivamägede tee
- Pronksiaja asulakoht
- Muistne asulakoht – nn Tartu küla, mis asub Kullamaa keskuse ja Risti-Virtsu maantee vahelisel alal.
- Kullamaa vesiveski
- Sautõnk

Silla küla tuntumad pärandkultuuriobjektid on:

- Silla kivisild
- Silla munakivitee
- Silla kooli asukoht
- Apostlik (vene) õigeuskirik
- Niinema tellisevabrik

2.4. Külade majanduslikud olud

Põllumajandussaaduste tootjad:

1. FIE Arvo Riisalu
2. FIE Hannes Kuuser
3. Helgi Loose Aidavahi Talu
4. Jüri Hirjeli Talu
5. Malle Rästas FIE
6. Sootalu Tammiku talu
7. OÜ Kullamaa Mõisad

Metsamajanduslik tootmine:

8. OÜ Kambekor Puit
9. Estfirewood OÜ (Serviti asemel)
10. Lapiti OÜ

Teenindusasutused (töötajate arv):

11. OÜ Tammela Auto (1)
12. AS Eesti Post (1)
13. Lihula Tarbijate Ühistu Kullamaa kauplus (5)
14. TÜ Tanum Kullamaa Õllekelder (2)
15. Velerion OÜ (Teise ringi riided) (1)
16. Perearst Hiie Tiisler (4)
17. Anu Paju Hambaravi OÜ (3)

Paljud küla elanikud käivad tööl ka väljaspool Kullamaa valda (Tallinn, Pärnu, Soome). Levinud on elatustalu pidamine – palgatöölisi ei ole ja talu sissetulekust kaetakse oma pere vajadused. Kullamaa külas asuvad järgnevad asutused: toidukauplus, postkontor, arstiabi punkt, hambaarst, vallamaja (10) ja kultuurimaja (1), lasteaed (6), keskkool (34) ja kogudus (3).

Tööpäeviti on käigus vallavalitsuse poolt reguleeritav õpilasliin, millega pääsevad kohalikud elanikud valla piires liikuma. Igal esmaspäeval on eraldi bussiliin valla rahva teenindamiseks.

2.5. Külade infrastruktuur

Kullamaa infrastruktuur on hästi arenenud. 2009. aastal lõpetati eurotoetuste abiga vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine. Turvalisuse suurendamiseks on loodud naabrivalve piirkond, kuid hetkel toimib naabrivalve vaid Silla külas. Tänavavalgustus on paigaldatud Kullamaa küla keskele, korrusmajade ümbrusesse ja väljaspool alevit asuva bussipaviljonini. Silla küla on valgustatud alates 2003.aastast. Möödujate pilke püüab pimedal ajal valgustatud 19. sajandil ehitatud Kullamaa kiriku torn. Küla keskel pastoraadi lähedal, teede ristumiskohas on teeviidad maakonna keskusesse ja küladesse. Külas on vallamaja, kus on olemas avalik internetipunkt ja Wifi leviala. Naaberkülasid ühendavad nii riikliku hoolduse all olevad kui ka kohaliku omavalitsuse hallatavad kruusateed. Paljud külavaheteed on aukliku kruusakattega ning teeperved on võsastunud. Kullamaa ja Silla küla läbib küll Tallinn-Virtsu maantee, mis eeldaks hõlpsalt pääseda nii Lihulasse, Saaremaale, kui ka pealinna, kuid ebapiisav bussiliiklus seda ei võimalda - kaugliinil sõitvad bussid külas tihti ei peatu.

Kullamaa keskuses asub Kullamaa Keskkool, lasteaed, vallavalitsus ja 2012.aastal valminud huvikeskus Coldenbeck. Sotsiaalse infrastruktuuri tähtsusega on keskuses: esmatarvete kauplus, vallamaja koos perearstiga, postkontor, raamatukogu, kirik koos surnuaia ja pastoraadiga. Kogu kompleks koos teeäärse välja arendatava talu-, käsitöötoodete müügikeskuse ja pärandkultuuriobjektidega Tallinn-Risti-Virtsu maantee vahelisel alal moodustab miljöövärtusliku hoonestusala ja mõjub möödasõitjaile pilkupüüdva panoraamina.

Miljöövärtuslikud hoonestusalad on kantud Kullamaa valla üldplaneeringu kaardile oranži katkendjoonega. KULLAMAA VALLA ÜLDPLANEERING, 2.8.2 Väärtuslikud maastikud ja miljöövärtusega alad, lk.16.

2.6. Külade elanikkond

2010.a 1.jaanuari seisuga elab Kullamaa külas 304 elanikku, mis moodustab ~ 24,5 % Kullamaa valla rahvastikust ja Silla külas 35 elanikku. Elanike arvult on Kullamaa küla valla 14 küla seas 2.kohal. Peale ametlikult registreeritud elanike elab külas ka inimesi, kelle elukoht on linnas, aga siin on nende maakodud.

Elanike arv on viimastel aastatel pidevalt langenud nii negatiivse loomuliku kui ka mehaanilise iibe tõttu. Elanike arvu languse peamiseks põhjuseks on aga negatiivne rändesaldo, kusjuures lahkuvad peamiselt nooremad teovõimelised inimesed. Rahvastiku vananemine on muutunud külas väga oluliseks probleemiks. Elujõuline ja aktiivne rahvastik on külas igasuguse arengu aluseks, seega on Kullamaa külas eluliselt tähtis pidurdada noorte jätkuvat lahkumist.

2.7. Külade inimkapital

Külas elab kõige rohkem põhiharidusega inimesi, neid on 79 (31 % elanikkonnast), kesk-eriharidusega inimesi on 59 (23%), keskharidusega on 70 (28%), algharidusega on 16 ja kõrgharidusega on 29 (12%) inimest. Keskealised ja vanemad inimesed on suures osas põllumajanduslike töökogemustega, mis on saadud aastaid kolhoosis töötamisega. Peale kolhoosi kadumist on vähem võimalusi oma oskusi kasutada. Kohapeal ümberõppevõimalusi ei ole. Koolitused toimuvad linnas, mis on kaugel ja maainimesele kulukad. Nooremad külaelanikud on leidnud võimalusi end täiendada ja koolitada erinevates valdkondades ning on saanud tasuvat tööd kodukülalt kaugemal. Ettevõtlusega tegelevad külaelanikud on täiendanud end ettevõtluskursustel ja raamatupidamise kursustel. Meeldib on tõdeda, et külast on sirgunud ka edukaid inimesi nii poliitikasse kui äritegevusse. Paraku piirdub nende ettevõtlus küll Tallinna või Pärnuga, kuid oma elupaiga on säilitanud külas.

2.8. Külaelanike koostöö

Tähtsa aluse külaelanike koostööle on pannud erinevate seltside ja ühistute tegevus :

- Kullamaa Muusika Selts
- Kullamaa Käsitööselts
- Kullamaa Küla Selts
- Kullamaa Kihelkonnamuuseum
- Korteriühistud (6 tk.)
- Kogudus

Samuti on küla ühendavaks jõuks Kullamaa kultuurimaja, mis rekonstrueeriti 1996.a. ja on kindlasti üks Läänemaa kauneimaid kultuurihooneid. Kultuurimajas tegutsevad näitering,

naisrahvatantsurühm, muusikastudio ja kunstigalerii. Kultuurimajas toimuvad regulaarselt kontserdid, teatrietendused, temaatilised kultuuriüritused ja konverentsid.

Igal aastal toimuvad Kullamaa küla keskses traditsioonilised üritused – Eesti Vabariigi aastapäev, võidupüha, jaanituli, adventituli, aastavahetuse tervitus. Samuti ka erinevad laadad, vabaõhukontserdid, spordiüritused.

Kullamaa Rohumägi on ümbruskonna inimeste kokkusaamiskoht, kus korraldatakse laulupäevi ja jaanitulesid. 2006. aastal toimus Kullamaa Rohumäel Lääne maakonna laulupidu. Kahjuks puudub Rohumäel laululava, mida oleks sinna kindlasti vaja.

Külaelanike seas on populaarne sport. Iga-aastaselt toimuvad Kullamaa valla küladevahelised spordivõistlused: jüriõjooks, maijooks, rattaralli jne.

Piirkonna arengust võtavad pidevalt osa kohalikud ettevõtjad, talupidajad.

2.9. Külade muutumine ja arengutendentsid

Nüüdisajal ei ole Kullamaa ja Silla külad elukohana populaarsed, seetõttu püsielanikkond väheneb. Kullamaa küla eripäraks, võrreldes valla teiste küladega, võib pidada omavalitsusasutuste olemasolu: vallavalitsus, keskkool, lasteaed. Paljud väiketalunikud on lõpetanud tegevuse, kuna on juba üsna eakad. Noored ei ole huvitatud vähetasuvast talutööst. Alles on jäänud üksikud suurtootjad.

Uute asukatena lisanduvad vaid suvekodude elanikud. Elanikkonna vähesus on tingitud tasuva töökooha puudumisest, mis on sundinud mõningaid kohalikke kodust kaugel tööle käima. See pärsib aga külaelu. Suureks arengutendentsiks on seltside paljusus ja tihe koostöö. Kullamaa küla piirkonda arendatakse planeeringute alusel.

2.10. Külasid käsitlevad õigusaktid

* Käesolev arengukava on oluliseks dokumendiks külade arengus. See tegevuskava on küla probleemide lahendamiseks ja eesmärkide ellu viimiseks.

* Kullamaa valla arengukava on vastu võetud vallavolikogu poolt 2009.aastal. Valla arengukavas käsitletavat probleemi, arengusuunad, eesmärgid ja tegevused, mis puudutavad Kullamaa ja Silla külasid, on ära toodud ka küla arengukavas.

* Seltside põhikirjad on vastu võetud nende asutamise koosolekul. Põhikirjas toodud tegevuse eesmärgid on suunatud küla arengule ja on aluseks arengukava koostamisel.

* Keskkonnakaitseelised piirangud majandustegevusele on kehtestatud Natura 2000 aladele, milles Muinsuskaitseadusega on kehtestatud piirangud vanadele asulakohtadele. Nendel aladel on keelatud kaevamistööd.

3. KÜLADE VAJADUSED

3.1. Elulised vajadused

Vajadus parema arstiabi järele. Vallas puudub oma arst, apteek. Kuna perearst on naabervallaga kahe peale, siis siinsetel inimestel puudub arstiabi kättesaadavus vajalikul määral.

Vajadus paremaks liikumisvõimaluseks. Külateed on kehvast olukorras ja seda eriti kevadel ning sügisel, mil need on väga auklikud ja porised. Suvel kuivaga on teed väga tolmused. Bussiliiklus kohalike inimeste vajadusi ei rahulda.

Vajadus oma sauna järele. Kullamaa ja Silla küla elanikel on võimalus kasutada sauna, mis asub 8 km kaugusel Üdruma küla seltsimajas.

3.2. Arenguvajadused

Eesmärk on keskkooli püsijäämine, kooli efektiivsuse suurendamine. Selleks tuleb luua stabiilne õpikeskkond (tagada kõigile õpivõimaluste kättesaadavus, et leevendada sotsiaalset ja regionaalset kihistumist), mis oleks eelduseks pidevaks arenguks ja õppimiseks igal tasandil.

Eesmärk on tagada lasteaja püsijäämine. Arvestades eelkooliealiste laste ealisi, soolisi ja individuaalseid vajadusi ning iseärasusi, tagada tingimused tervikliku isiksuse kujunemiseks, mis loob eeldused edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis.

Eesmärk tugevdada ühtekuuluvustunnet ja elavdada seltsitegevust läbi oma-algatuse.

Eesmärk on valida külavanemad, kes külarahva probleeme lahendada aitavad ning esindavad külaelanikke väljaspool küla.

Eesmärk on hoida keskkonda ning hõlmata jäätmeäitluse kõik jäätmetekitajad – ka eramajad, suvilaomanikud ja väikeettevõtted, kes ei ole seni veel prügiveoga liitunud.

Eesmärk on vallale kuuluva elamufondi olukorra parandamine. Küla erinevates piirkondades vajaliku koguse üürikortereid säilitamine. Osa üürikortereid on plaanis müüa.

Eesmärk on tagada peredele soodne elukeskkond, et väheneks väljaränne Kullamaa vallast ja areneks ettevõtlus.

Eesmärk on tagada tervishoiuteenuste säilimine vallast.

Eesmärk on laiendada tänavavalgustusega kaetud piirkondi ja parendada olemasolevat tänavavalgustust.

Eesmärk on tagada elanikkonnale võimalikult paljude kvaliteetsete teenuste kättesaadavus kohapeal, koostöö erinevate sektorite vahel, võimaluste leidmine eraettevõtluse arendamiseks ja täiendavate töökohtade loomiseks.

Eesmärk on toetada Kullamaa kiriku kui arhitektuurimälestise tegevust kultuuriürituste korraldamisel mittetulundustegevuse toetamise kaudu. Populariseerida kirikut kontsertide ja näituste toimumise paigana ning tugevdada koostööd koguduse, kooli ja kultuurimaja vahel

Eesmärk on keskkonnasõbralik ning korrastatud ümbrus

Eesmärk on planeeringute koostamisel tagada, et avalikkusele säiliksid miljööväärtuslikud maastikud ja juurdepääsukohad

4. KÜLADE TULEVIKUPILT

- Multifunktsionaalne huvikeskus Goldenbeck on rekonstrueeritud, kus tegutsevad: raamatukogu, postkontor, meditsiiniline teenindus (hambaarst, apteek ja arstipunkt), noortekeskus, kohvik, ilusalong, jõusaal, AIP, pangaautomaat, käsitöö ja lillepood, kingsepp, vabaõhugrill, saun, majutus).
- Apteegimaja on rekonstrueeritud - Kullamaa Käsitööselsil on käsitööruumid ja näitusesaal.
- On rajatud multifunktsionaalne mänguväljak – palliplatsid / uisuväljak, Skate-park / Rularamp, laste mänguväljak.
- Rohumäel on laululava, külakiik, teisaldatavad istepingid / lauad.
- Küla on heakorrastatud - korterelamute ümbruses on parendatud haljastus (puud, hekid, uus muru).
- Korterelamute vahele on ehitatud prügikogumismajad.
- Kullamaa keskuses on bussiootepaviljon.
- Korrastatud on kiriku, surnuaia, pastoraadi hoone ja koguduse ümbruse haljastus. Suviti on kirik avatud teeliste kirikuna.
- Kullamaa järv-puhkeala ääres on väljaehitatud ujumiskoht, samuti on olemas ümbruse detailplaneering.
- Kullamaa külal on külakaart ning on paigaldatud ühtsed viidad ja talusildid.
- Antakse välja Kullamaa küla sümboolikaga meeneid.
- Küla keskuses on rajatud kõnniteed.
- Külade vahel on kergliiklusteed (Laukna - Koluvere – Kullamaa – Silla - Üdruma)
- On arenenud seltsitegevus, suvitajad on kaasatud küla ellu.
- On säilinud Kullamaa Keskkool.
- On tähistatud kultuuriloolised objektid – hooned, mälestuskivid, pärandkultuuriobjektid.
- Pastoraadimajas tegutseb Kullamaa Kihelkonnamuuseum koos piibliuuseumiga.
- On arenenud ühistud ja väike-ettevõtlus, rajatud on talu- ja käsitöötoodete müügikeskus Risti – Virtsu maantee äärde
- Kullamaal on naabrivalve ja tegutseb nn vabatahtlike pritsumeeste ühing

5. ARENGUEELISTUSED JA EESMÄRGID

5.1: Goldenbeck – Multifunktsionaalne Kullamaa huvikeskus

Eesmärk: rekonstrueerida Goldenbeck'i hoone. Erinevaid avalikke teenuseid osutavad asutused asuvad laiali mööda valla keskust. Ja ruumides, mis pole ehitatud vastava teenuse osutamiseks.

Multifunktsionaalse huvikeskuse loomisega on plaanis kõik ruumipuudused lahendada komplekselt ning tuua erinevad avalikud teenused ühte hoonesse kokku. Selleks on olemas hoone, mille ruumid vajavad rekonstrueerimist iga teenuse spetsiifikast lähtuvalt. Nii saab ruumikitsikus lahendatud vastavalt nõuetele ja kestvalt.

Kullamaa multifunktsionaalse huvikeskuse jaoks mõeldud hoone oli varem teiste funktsioonidega ning juba mitu aastat tühjana seisnud. Seega on vaja hoone taaskasutusele võtmiseks teha siseruumides rekonstrueerimise töid, et ruumid vastaksid nende otstarbe nõuetele.

Vähesel määral on vaja teha ka lammutustöid, et ruumide kasutus oleks otstarbekam. Paigaldatakse uued vaheuksed ning ehitatakse sisetrepid, rekonstrueeritakse ventilatsioon. Kasutusele võetakse ka hoone teine korrus, mis on vaja välja ehitada. Katusekattmaterjal vahetatakse välja 1076 m² ulatuses, mis hõlmab huvikeskuse osa. Samuti katuslagi soojustatakse. Siseseinad kaetakse kipsplaatidega, värvitakse, kuid wc-des, pesuruumides ja koristustarvete ruumides pannakse seinu keraamilised plaadid. Põrandad lammutatakse, soojustatakse, valatakse uus aluspõrand ning kaetakse erinevates ruumides sobivaimate põrandakattmaterjalidega, mis vastaks konkreetse ruumi vajadustele. Ära kaotatakse väike siseõu, mille asemele ehitatakse nn. trepiga torn.

Hoone kogupind on 1060,4 m², sellest põhikorrus 611,9 m² ja katusekorrus 448,5 m². Hoone maht on 3600 m³.

Arengunäitajad, mida jälgitakse: Tulevikupildis on planeeritud hoonesse:

- Kullamaa raamatukogu - asub elumaja korteris neljas toas, kus pole võimalik tagada nõutavaid valgustingimusi lugemiseks ning raamatute hoidmiseks. Korteri on vähe ruumi raamatute ja ajakirjade eksponeerimiseks. Pole eraldi lugemissaali, hoidlat, töötajate puhkeruumi ja küllastajate garderoobi.
- Postkontor – asub elumaja korteris neljas toas, mis on harupostkontori jaoks suur pind. See viib selleni, et asutuse kulud on suuremad kui tulud. Kontor on ebamugav piiratud liikumisvõimalustega inimeste jaoks, kuna asub korrusmaja teisel korrusel.

- Med-teenindus – apteek ja arstipunkt - asub vallavalitsuse ruumides, kuhu see toodi avariiliselt pinnalt. Praegu on perearsti käsutuses kaks kabinetti, millest on vähe, kuna erinevate proovide võtmiseks on vaja eraldi ruumi. Samuti pole töötajatel puhkeruumi. Kuid need ruumid on nõutavad vastavalt tervisekaitse nõuetele.
- Noortekeskus - Laste ja noorte vaba aja veetmise võimalused on piiratud, kuna hetkel pole huvitegevuse jaoks eraldi ruume. Pallimängude jaoks on võimalik kasutada kooli võimlat, kuid muude alade harrastamiseks (nt. lauatennis, koroon, jõutreening, aeroobika ja tants) pole ruumi. Ka muude hobiringide ruumid puuduvad.
- Kohvik – külaelanikel puudub koht, kus aega veeta ja mõnusalt ennast tunda tassi kohvi või teed juues.
- Ilusalong – hetkel puudub elementaarne iluteenuste osutamine Kullamaa külas. Kord nädalas töötab kortermaja teisel korrusel juuksur, mis on probleemiks piiratud liikumisvõimalustega inimestele.
- Jõusaal – Kullamaa vallas puuduvad võimalused füüsiliseks trenniks. Kullamaa keskkoolis oli varem jõusaal, kuid nüüdseks on vahendid amortiseerunud.
- AIP – avalik internetipunkt. Õhtusel ajal ei saa kasutada avalikku internetipunkti, kuna see asub vallavalitsuse ruumides. Pealegi on seal kõigest 2 arvutitöökohta, mis pole piisav.
- Pangaautomaat – puuduvad võimalused sularaha välja võtmiseks. Lähim asukoht on Risti alev.
- Käsitöö- ja lillepood, kingsepp - puuduvad võimalused osta aastaringset lilli ja käsitööd. Arvestatavad alternatiivid asuvad 30 km raadiuses.
- Saun, vabaõhugrill - puudub ühissaun, lähim ja ainus saun asub Üdrumal (8 km kaugusel) , mis toimib ette tellimisega. Puuduvad avalikuks kasutuseks sobivad grillikohad.
- Majutus – Kullamaa keskkoolis teistest piirkondadest õppivatel lastel ja valda külastavatel inimestel, turistidel puuduvad ööbimisvõimalused Kullamaa keskuses.
- Multifunktsionaalne spordiplats, millel saab mängida futsalit, võrk-, värav-, sulg- ja minikorvpalli, tennist, talvel hokit.

5.2: Apteegihoone – Käsitöömaja

Apteegihoone on rajatud 1886 ja kuni 2008. aastani toimis hoones piirkonna apteek. Hoone tagumised ruumid olid aegade jooksu veel kasutuses väike-ettevõtete rendil: kasutatud riiete

ja lillepoena. Tänapäevatingimustele vastava apteegi avamine on vallavalitsusel plaanis Goldenbeck – Multifunktsionaalne Kullamaa huvikeskuses.

Eesmärk: rekonstrueerida apteegihoone Käsitööseltsi põhikirjaliste tegevuste jaoks.

Arengunäitajad, mida jälgitakse: hoone rekonstrueerimine – välisfassaad, ehitada välja vajalikud käsitööruumid, näitusesaal, olmeruumid. Õueala planeerimine - kaldteed, kõnniteed ja haljastamine.

5.3: Kullamaa järv - puhkeala

Eesmärk: Kullamaa järv-puhkeala aktiivne arendamine. Kullamaa järv-puhkeala ümbrus on muudetud puhkealaks.

Arengunäitajad, mida jälgitakse: ujumiskoha rajamine. Tervise- ja õpperadade, võrkpalliplatside rajamine;

Rannaala keskuse arendamine - rannaala moodustab järve ida- ja kirdekallas koos sinna juurde kuuluvate ujumissildade, riietuskabiinide, prügikastide ja pinkidega. Lisaks laste mänguväljak ning 2 vetelpäästetorni ja paadisild.

Teenindavate tsoonide arendamine - turistide majutamine nn Rannahoonesse, milles on ühendatud kiosk, WC ja dušširuumid, köök söögitegemise võimalusega. Koos Rannahoone alaga rajatakse ka karavani- ja telkimisplats ning lõkkekohad ja laste mänguplats.

5.4. Pastoraadihoone – Kihelkonnamuuseum

Eesmärk: Koguda, uurida ja säilitada Kullamaa kihelkonna ajalugu, loodust ja inimeste tegevust iseloomustavaid valdkondi, kultuuriväärtusega esemeid ning korraldada nende eksponeerimist ja üldsusele vahendamist teaduslikel, hariduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel.

Arengunäitajad, mida jälgitakse : Muuseumikogude moodustamine, täiendamine, nende uurimine ja eksponeerimine. Näituste, väljapanekute ning kultuurilooga seotud tähtpäevade ja ürituste korraldamine. Kultuuriväärtusi tutvustavate turismimarsruutide väljatöötamine, reklaamimine ja turismiteenuste osutamine. Kultuurilooliste uurimistöde kirjastamistegevuse korraldamine. Koostöö tegemine riigi Muinsuskaitseametiga, teiste muuseumide ning omavalitsustega. Eesti Piibliuuseumi tegevuse toetamine püsiekspositsiooni ja raamatukogu loomisel.

5.5. Seminarid ja õppepäevad

Eesmärk: tagada elukestev õpe Kullamaa külas

Arengunäitajad, mida jälgitakse: teemaatilised õppepäevad – arvutiõpe, aiandus, käsitöö, kokandus, kunst, koduremont ning ettevõtlus - ja põllumajanduslikel teemadel.

ARENGUKAVA JÄLGIMINE JA HINDAMINE

Antud arengukava on kergesti jälgitav.

Küla arengukava jälgimine saab toimuda arengunäitajate järgimisega, mis on ära toodud eraldi iga arengueelistuse eesmärgi juures. Samas on toodud ka tegevuskavas aastate kaupa eesmärgid ja tegevused nende täideviimiseks ning vastutajad iga arengunäitaja kaupa.

Arengukava elluviimist jälgitakse aastaringselt iga tegevuse toimumise ajal. Põhiliseks jälgijaks arengukava eesmärkide elluviimisel on külaseltside juhatused, kuna küla arengukava on koostatud küla seltside juhatuste koostööl ja seltside eesmärgid ühtivad küla arengukava eesmärkidega.

Kuna küla arengukava paljud eesmärgid ühtivad valla arengukava eesmärkide ja tegevuskavaga, siis jälgib selle täitmist ka vallavalitsus ja -volikogu. Arengukava täideviimise tulemuste kokkuvõtmine ja aruandmine toimub üks kord aastas külakoosolekul. Arengukava jälgimisest annab ülevaate külaseltside juhatused ja oma hinnangu annab külarahvas.

Arengukava elluviimise tulemuste tutvustamine külaelanikele toimub küla ühisüritustel ja valla ajalehe kaudu külarahvale ning vallale.

Igal aastal toimub arengukava ülevaatamine ja vajadusel täiendamine ning muudatuste tegemine. See saab toimuda igaaastasel külaseltside üldkoosolekul, kui toimuvad külaseltside uue aasta tegevuskava ja eelarve kinnitamine ning eelmise aasta eelarve täitmisele hinnangu andmine.

KULLAMAA JA SILLA KÜLADE TEGEVUSKAVA

Märkus: Tegevuskavas ära toodud summad aastate lõikes on väljendatud tuhandetes kroonides.

<u>Kultuurimajad, rahvamajad, huvikeskused</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kihelkonnamuuseumi rajamine, turismiinfo pakkumine	1000	1000					2000	Vald, fondid, erakapital
Kullamaa huvikeskuse rekonstrueerimine, multifunktsionaalne spordiplats	3500	6000					9500	Vald, fondid, MTÜ
Aptegihoone (käsitööseitsile) rekonstrueerimine	1200						1200	Vald, fondid, MTÜ
Kullamaa Käsitöökoda, keskus "Rändaja"	1000						1000	Vald, MTÜ, fondid erasektor
<u>Raamatukogud</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kullamaa uue raamatukogu rajamine	500						500	Riik, vald, fondid
<u>Seltsitegevus</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Mittetulundus-tegevuse toetamine	10	15	15	15	15	15	85	Vald
<u>EELK Kullamaa Johannese kirik ja kogudus</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kogudusehoone küttesüsteemi rekonstrueerimine	200						200	Kogudus, fondid
Kullamaa kiriku rekonstrueerimine	100	1000					1100	Kogudus, fondid

<u>Keskkonnakaitse</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kullamaa järv- puhkeala ümbruse korrastamine, terviserada, ujumiskoht, lõkke- ja telkimisplatsid	5000	50					5050	Riik, vald fondid, erakapital
<u>Maakasutus ja planeeringud</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Detailplaneeringute läbiviimine	50	20					70	Vald, erasektor
<u>Teed ja transport</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kullamaa –Koluvere - Laukna kergliiklustee	12000						12000	Riik, fondid
Kullamaa -Liivi kergliiklustee		12000					12000	Riik, fondid
Kullamaa -Silla- Üdruma kergliiklustee			12000				12000	Riik, fondid
<u>Sport</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kullamaa terviserada	200						200	Vald, fondid
Kullamaa suusa- ja jooksurada	100						100	Vald, fondid
<u>Turism</u>								
Ülesanne	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku	Rahastaja
Kullamaa järv- puhkeala äärde puhkeala rajamine (vee- ja elektrivarustus)	500	300					800	Vald, fondid

KULLAMAA JA SILLA KÜLADE SWOT ANALÜÜS

TUGEVUSED <ol style="list-style-type: none">1. Valla keskus2. Elanike arvult valla teine küla3. Olemas kirik, kool, lasteaed, kauplus4. Küla läbib Risti-Virtsu maantee5. Puhas ja rahulik elukeskkond6. Tugev ajalooline ja kultuuriline taust7. On olemas juba kohad, kus saab koos käia8. Külaelanikkonna stabiilsuses järjepidevuses, noorema põlvkonna side oma kodukohaga	NÕRKUSED <ol style="list-style-type: none">1. Ühtekuuluvustunde puudumine2. Liidrite puudumine igas eluvaldkonnas3. Kauge töөлkäimine4. Liiga keskusekeskne5. Töökohtade puudus6. Vaba elamispinna puudus7. Halb bussiliiklus8. Kauplus ei rahulda elanike vajadusi9. Puudub kohvik/söögituba
VÕIMALUSED <ol style="list-style-type: none">1. Turismi arendamine2. Järjepidevus3. Ümbruse välja arendamine4. Olemasolevate hoonete rekonstrueerimine ja kasutusele võtt5. Järv - puhkeala välja arendamine6. Väikefirmade ettevõtete loomine	OHUD <ol style="list-style-type: none">1. Üldise rahvaarvu vähenemine tingib riiklike asutuste sulgemist maapiirkonnast2. Lõhe alevi ja külaelanike vahel3. Inimesed lahkuvad Kullamaalt4. Sünnib vähe lapsi5. Elanikkond vananeb6. Kui kaob kool, siis kaob ka vaimsus ja värskus.

SELETUSKIRI

Käesolev arengukava on koostatud Kullamaa Käsitööseltsi juhatuse koordineerimisel tihedas koostöös Kullamaa ja Silla külade elanikega ja Kullamaa vallavalitsusega. Toimkonda kuulusid Imbi Post, Carolin Ruul ja Linda Pärnpuu.

Kokku peeti **5** arutelu, koosoleku. Kullamaa ja Silla külade elanikele saadeti **50** küsitluslehti, milledest tagasi saadi **15** tk.

Ühtekokku osales käesoleva arengukava koostamisel **57** inimest.

Kasutatud materjalid:

1. Kullamaa valla arengukava 2009 kuni 2013
2. Üdruma piirkonna arengukava 2008 kuni 2013
3. Kullamaa valla kodulehel sisalduv materjal
4. Kullamaa kohta välja antud trükised
5. Maa-ameti kodulehekülg

Toimkond tänab Kullamaa ja Silla külade arengukava 2010 kuni 2015 koostamisele kaasa aidanud külade elanikke ja valla töötajaid.